

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

199 - THE BERACHA ON THE COVID VACCINE

OU ISRAEL CENTER - WINTER 2020/21

- Although the COVID pandemic is still in full force in most parts of the world, many people have great hope be'H that the vaccinations being developed will bring and end to the suffering.
- We have been privileged in Israel to be by far the fastest country in the world to administer the vaccinations.
- All of this is good news! But does it warrant any specific beracha or tefilla?
- In this shiur we will examine the halachic precedents for making berachot on good news and how they may apply in this case.

A] GRATITUDE AND SONG

1. וְשִׂמְחַת בְּכָל-הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתְּהָ וְהַלְלוּ וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ.

דברים כ"א

As part of the mitzva of bikurim, we are obligated to bring our first fruits to the Mikdash, recite the story of Yetziat Mitzrayim, declare our confidence that God runs the world and express gratitude for Eretz Yisrael. We are then commanded to feel the joy of gratitude for ALL the good things that God has done for us in our lives.

2. (יא) ושמחת בכל הטוב. של הנפש והגוף יחד, היינו, אשר נתן לך ה' אלהינו. שאתה מרגיש גדולת הנפש בחלכות, שהיא תענוג וחיות שאין למעלה הימנו.....

העמק דבר דברים פרק כו פסוק יא

The Netziv explains that this moment, when we see the physical blessing we have received in the world, must be elevated into a spiritual moment, where we take pleasure in the life-enriching presence of God in our lives.

3. (יא) ושמחת - בכל מיני שמחות. מלמד שטעונין קרבן שלמים. בכל הטוב - זה השיר.

מדרש תנאים לדברים פרק כו פסוק יא

The Midrash Tannaim identify that this mitzva is intended to extend to all semachot at which we should bring a korban of thanks and acknowledge the simcha with song!

4. טוב להודות לה' ולזמר לשמח עליו.

תהלים צ"ב

Perhaps most famous is Tehillim 92 - tov lehodot l'Hashem - the important of gratitude and song in our lives.

5. מזמור לתודה (תהלים ק, א - ה) יש לאומרה בנגינה, שכל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן נא סעיף ט

We recite Mizmor Letoda every morning in Shacharit (except those days when the korban Toda would not be brought, such as Pesach). The Shulchan Aruch rules that this part of davening should be sung and not said, since in the future all that will remain is hakarat Hatov.

B] BERACHOT - PLEASURE, MITZVOT AND PRAISE

- Chazal divide berachot into three type - (i) bircot hanehenin - on food and physical pleasures; (ii) bircot hamitzva - on mitzvot; and (iii) bircot hashevach - praising God for all the blessings we have in life.

- Even though Chazal bring textual proofs for the institutions of bircot hanehenin and bircot hamitzva, they do not bring a proof for the derivation of bircot hashevach!

6. ג וכשם שמברכין על ההנייה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואח"כ יעשה אותה. וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה כדי לזכור את הבורא תמיד אף על פי שלא נהנה ולא עשה מצוה.
ד נמצאו כל הברכות כולן שלשה מינים, ברכות הנייה, וברכות מצות, וברכות הודאה שהן דרך שבח והודיה ובקשה כדי לזכור את הבורא תמיד וליראה ממנו.

רמב"ם הלכות ברכות פרק א

The Rambam explains that the purpose of birkot hashevach¹ is obvious and written through Tanach - to bring a person close to God, to remember God and to develop Yirat Shamayim.

C] MAKING BERACHOT ON GOOD NEWS & EVENTS

7. משנה ב - על הגשמים ועל הבשורות הטובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות רעות אומר ברוך דיין האמת:
משנה ג - בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהחיינו

משנה מסכת ברכות פרק ט

Chazal instituted two different berachot on good news and events - Hatov Vehemetiv and Shehechyanu. Hatov Vehemetiv is on 'good news', which seem quite broad and subjective. Shehechyanu seems to be on the acquisition on an item, which is more concrete.

• It seems clear that these berachot were instituted on occasions of special simcha which occur infrequently - a new home, new clothing, special good news. One does not say them on regular good news eg receiving monthly salary.

C1] WHAT IF THINGS DON'T WORK OUT AS WELL AS WE HOPE?

8. בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהחיינו. מברך על הרעה מעין הטובה ועל הטובה מעין הרעה (כ' עובדיה מצרטורא - כגון דלשכח מליאה. אף על גב דרעה היא דאי שמע צב מלכא חוצטו צמכות ויסורין ושקיל לה מיניה, השתא מיהא טובה היא ומצרך הטוב והמטיב.

משנה מסכת ברכות פרק ט משנה ג

The Mishna rules that one makes a beracha on good news, even though it may not work out so well in the longer term².

9. ולכן מצרך על מה שהוא עכשיו ולא יציט לסוף. לפי שאותו הסוף אפשרי, ודיו לאפשרי היותו אפשרי.

פירוש המשנה לרמב"ם שם

The Rambam explains that we must focus on the here and now, and not worry about the possibilities in the future.

C2] POSITIVE BENEFIT OR REMOVAL OF A PROBLEM?

• Is the COVID vaccination a positive new thing, or merely the removal of a negative thing which will bring us back to 'normal'?

10. (זכריה ד:ט) וְהָיָה ה' לְמִלְךָ עַל-כָּל-הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. אטו האידינא לאו אחד הוא?! אמר רבי אחא בר חנינא: לא כעולם הזה העולם הבא. העולם הזה, על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת. לעולם הבא - כולו הטוב והמטיב.

פסחים נ.

Chazal explain that our perception of 'good' and 'bad' in this world is very skewed. In a future world of clarity and understanding, we will be able to make the beracha Hatov Vehemetiv even on events we perceive as 'bad' in the short term, but good in the long term.

1. Rav Osher Weiss distinguishes between 3 types of birkot hashevach: (i) berachot of praise - eg on thunder etc; (ii) berachot of thanks - eg hagomel; and (iii) berachot of tefilla and bakasha - eg the middle berachot of the Amida.
2. This must logically be the case. When one buys anything new, one never knows whether it will turn out to be an enormous headache! But one still makes a beracha because of the simcha now.

11. גידול בר רעילאי שדר לה גיטא לדביתהו. אזל שליחא אשכחה דהוה יתבה ונוולה. אמר לה: הא גיטיך! אמרה ליה: זיל השתא מיהא ותא למחר. אזל לגביה וא"ל. פתח ואמר: ברוך הטוב והמטיב! אביי אמר: ברוך הטוב והמטיב, ולא בטל גיטא. רבא אמר: ברוך הטוב והמטיב, ובטל גיטא.

גיטין לד.

Gidul Bar Reilai sent a divorce to his wife, which she refused! On hearing this he made the blessing³ Hatov Vehemetiv!

- As such, it seem that the beracha of Hatov Vehemetiv can be made on an escape from a difficult situation⁴.

C3] A SPECIAL BERACHA OF THANKS FOR RAIN

12. על הגשמים כו'. ועל הגשמים הטוב והמטיב מברך? והאמר רבי אבהו, ואמרי לה במתניתא תנא: ... מאי מברכיך? אמר רב יהודה: 'מודים אנחנו לך על כל טפה וטפה שהורדת לנו, ורבי יוחנן מסיים בה הכי: 'אילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנו מספיקין להודות לך ה' אלהינו... עד תשתחוה, ברוך אתה ה' רוב ההודאות.'

ברכות נט.

Chazal also instituted a special beracha of thanks for rain which comes after a serious period of drought. This beracha is based around the wording of 'Nishmat'.

D] THE BERACHA ON MEDICATION/TREATMENT

13. דאמר רב אחא: הנכנס להקז דם אומר: 'יהי רצון מלפניך ה' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני, כי אל רופא נאמן אתה ורפואתך אמת, לפי שאין דרכן של בני אדם לרפאות אלא שנהגו.' אמר אביי: לא לימא אינש הכי, דתני דבי רבי שמעאל: ורפא ירפא - מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. כי קאי מאי אומר? - אמר רב אחא: ברוך רופא חנם.

ברכות ס.

Chazal created a formula to say when a person has a blood-letting medical treatment, with some debate as to whether consulting doctors is the ideal or less ideal route.

14. הנכנס להקז דם, אומר: יהי רצון מלפניך ה' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה כי רופא חנם אתה. ולאחר שהקז, יאמר ברוך רופא חולים.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רל סעיף ד

15. (ו) להקז דם - וכו"כ ככל מידי דרפואה יאמר זה, ולא יחשוב שתהיה איזה דבר לו רפואה אלא ע"י הצורא ית"ש. ולכן ע"י תפלה זו ישים בטחונו זו ויבקש ממנו שתהיה לו לרפואה.
(ז) ברוך רופא חולים - ולריך לומר צסס ומלכות [צ"י וט"ז], אזל לא ראייתי נוכחין כן [פמ"ג]. מי שמתעטש וחזירו אומר לו אסותא, יאמר לו 'ברוך תהיה', ואח"כ יאמר לישועתך קויתי ה' [דארז"ל דמתחלה לא היה אדם חולה כלל אלא היה הולך צשוק ומתעטש ומת עד שזא יעקב אבינו וביקש רחמים על הדבר]:

משנה ברורה סימן רל ס"ק ו

This is ruled in Shulchan Aruch and the Mishna Berura rules⁵ that it applies to all medical treatment⁶ and should in principle be said with Shem Hashem⁷, although it does not appear to be the custom to make a full beracha.

16.

את הדבר אל ההשגחה העליונה, כמו אותם הדברים שאין בנו שום יכולת להם בפעל כפינו, כי רק אתה ד' רופא נאמן אתה, שלפניך גלויים כל רזי הגוף והנפש ומסתריהם ויחשיהם, ורפואתך אמת מבלי שתגרום הפסד למקצע אחר. אמנם אביי אמר, שאין לנו לחוש אל המסתרים של היחוסים, שאין עינינו רואות אותם, שאם כן כבר בטלת כל עמל האדם לתיקון החמרי והרוחני, כי יחוש בכל מה שהוא מתקן ומשכלל שמא גורם הוא בזה הפסד באיזה יחש נסתר. אלא כך היא המדה שאין ראוי לפקפק בה כלל, שהתורה נתנה רשות לרופא לרפאות, בהיותו בקי במקצועו, ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, ואין לפקפק בהשטות של מסתרים להרפות ידי העמלים בתקונו של עולם, והחכמה תעז לחכם, והתפתחות

המה כחות גופו זה בזה וכחות נפשו זה עם זה, ושניהם יחד בקשר אמין, ומי הוא האדם שיוכל להתפאר ולאמר שיוודע הוא את כל כחות הגוף והנפש, ואת יחושם ג"כ אל כחות העולם הכללי אשר מסביב. וא"כ אף אם ירפא במקצע האחד, הצר והקצר, אולי גורם השנוי הזה קלקולים רבים בעבר אחר, שהם שקולים כנגד התועלת היוצאת מרפואתו, ואין להחליט שתהי' הרפואה אמתית. לכן באשר אין השכל מסכים אל הרפואה בהתחכמות האדם, והנסיון אמנם יורנו כי פעמים רבות תקלע חכמת הרפואה אל האמת, צריכים אנו להשכיל שגם השמוש בחכמת האדם ברפואה הוא אחד מפליאות ההנהגה האלהית, ואנו משיבים

עולת ראי'ה, ר' אברהם יצחק הכהן קוק, עמ' 390

3. There is a debate in the mefarshim as to whether he made it with Shem Hashem.

4. Note that Rav Chaim Kanievsky rules that a woman who receives a get or chalitzah may say Shehechyanu on her release. So too a person who was released from jail. Jonathan Pollard made the beracha Shehechyanu on his recent return to Israel - see <https://twitter.com/i/status/1344171638443671559>

5. Rav Rimon brings different opinions as to whether this should be said on every tablet one takes, or only on significant or major medical interventions.

6. The hashkafic point is also critical - keeping a balance of bitachon and hishtadlut; taking medication but recognizing that all healing comes from God.

7. See Sha'ar Hatziyun #9 which debates whether Malchut is also required - 'Baruch Ata Hashem Elokeinu Melech HaOlam Rofeh Cholim', or just Shem HaShem - 'Baruch Ata Hashem Rofeh Cholim', or neither - 'Baruch Rofeh Cholim'.

Rav Kook⁸ stresses that the praise and bitachon is NOT to say that medicine is helpless and God provides all healing, but thanks and praise that God grants man the wisdom to understand how to heal! Even though the body is immensely complex, and our medical interventions may have unintended and negative side effects, nevertheless we have to act to the best of our understanding.

17. מתנ' - השותה מים לצמאו אומר ברוך שהכל נהיה בדברו. גמ' א"ר יונה חוץ ממי דקרים. א"ר אבון השותה מי דקרים מהו אומר 'ברוך שברא מי רפואות.'

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק הלכה ח

The Yerushalmi brings an opinion which rules that one should say a special beracha 'shebara mei refuot' on drinking a laxative for therapeutic purposes.⁹

18. לעולם יהא אדם רגיל לומר: כל מה דעביד רחמנא, לטב עביד.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רל סעיף ה

Shulchan Aruch rules that one must always be an optimist and say that anything that happens is ultimately for the good!

- Nevertheless, in this discussion of berachot on healing, there is NO mention of the berachot Hatov Vehametiv or Shehechyanu.
- This may be no surprise, since we saw above that the beracha is not on regular and normal good things, but on special, occasional ones. On that basis, the COVID vaccine may be very different. COVID has broken down normal life in so many ways. Apart from the terrible loss of life, health and resources, life as we knew it has ground to a halt in an unprecedented manner. The promise iy'H of a return to normality through the vaccine is very different to a normal case of taking medication, and may warrant a special beracha.

E] SHEHECHIYANU OR HATOV VEHAMETIV?

E1] PERSONAL OR SHARED JOY?

19. והא תניא: בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר 'ברוך שהחיינו והגיענו לזמן הזה'. שלו ושל אחרים - אומר 'הטוב והמטיב!' לא קשיא. הא - דאית ליה שותפות, הא - דלית ליה שותפות. והתניא¹⁰: קצרו של דבר על שלו הוא אומר ברוך שהחיינו וקיימנו, על שלו ועל של חבריו - אומר ברוך הטוב והמטיב.

ברכות נט:

Chazal explain that the beracha on good news/happy occasions for a person alone is Shehechyanu but where that goodness is shared with others the beracha is Hatov Vehametiv.

20. על שמועות שהם טובות לו לבדו, מברך: שהחיינו. ואם הן טובות לו ולאחרים מברך: הטוב והמטיב.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רכב סעיף א

21. א אם היו בצער מחמת עצירת גשמים וירדו גשמים, מברכים עליהם
ב ומה מברך? אם אין לו שדה אומר: 'מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טפה וטפה שהורדת לנו ואלו פינו מלא שירה כים וכו' עד הן הם יודו ויברכו את שמך מלכנו'. וחותם: בא"ל אל רוב ההודאות. ואם יש לו שדה בשותפות עם אחר, מברך הטוב והמטיב. ואם אין לו שותף בשדה, מברך שהחיינו

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רכא סעיף ב

22. ג בנה בית חדש, או קנה כלים חדשים מברך על כל פעם שהחיינו
ה קנה כלים שמשמשין בהם הוא ובני ביתו, מברך: הטוב והמטיב. אם נתנו לו במתנה מברך: הטוב והמטיב, שהיא טובה לו ולנותן.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רכג

This is ruled in Shulchan Aruch and applies in different scenarios. Eg on buying a house or car for personal use, one makes Shehechyanu. If it is for use together with others, one makes Hatov Vehametiv.

8. Rav Kook also points out that the example in the Gemara of blood-letting was actually very dangerous since an artery could be cut. He therefore rules that on minor medication one should make the beracha without Shem U'Malchut, but on a serious operation or treatment one should make the berachot WITH Shem U'Malchut.

9. The Munkatche Rebbe would say this nusach (thinking the Shem Hashem in his mind and not saying it) when he drank medication.

10. here is a proof and not a challenge - see Rashi.

23. [ואם אין לו שותף בשדה] מברך שהחיינו - ולא הטוב והמטיב. דאע"ג דגשם זה הוא טובה ג"כ לכל העולם, שהרבה אנשים יש להם שדות, מ"מ לא שייך לזרוכי הטוב והמטיב דצטעין שיהיו שותפין עמו גופא בטובה זו שהוא מזכר עליה.

ביאור הלכה סימן רכא סעיף ב' ד"ה * מברך שהחיינו

The Biur Halacha asks why a person who owns a field solely would make Shehechyanu on receiving rain. Surely, the rain also benefits many other people and the beracha should be Hatov Vehemetiv! He answers that Hatov Vehemetiv is only made when the benefit of the actual item is shared. When one receives personal benefit from an item, and other people also receive benefit from their own items, the beracha is Shehechyanu.

- On that basis, it would seem that the appropriate beracha on the COVID vaccine should be Shehechyanu since the person alone benefits from that vaccine, although others are also receiving their own personal vaccine too.
- On the other hand, the beracha is not simply on receiving the personal vaccine, but on the good news of the arrival of the vaccine in society and all that we hope this will bring.
- So we're left with a question of which beracha to make.

E2] IF IN DOUBT

24. ואמר רבה: כי הוינא בי רב הונא איבעיא לן: מהו לומר זמן בראש השנה וביום הכפורים? כיון דמזמן לזמן אתי - אמרינן, או דילמא: כיון דלא איקרו רגלים - לא אמרינן? לא הוה בדידה. כי אתאי בי רב יהודה אמר: אנה אקרא חדתא נמי אמנא זמן? אמר ליה: רשות לא קא מיבעיא לך, כי קא מיבעיא לך - חובה מאי? א"ל: רב ושמואל דאמרי תרווייהו: אין אומר זמן אלא בשלש רגלים.

עירובין מ:

The Gemara asks whether one is obligated to say Shehechyanu on Rosh Hashana and Yom Kippur (since they are not Regalim). Rav Yehuda states that he says Shehechyanu even on one new gourd¹¹! The Gemara clarifies that it was not asking whether one CAN say Shehechyanu (which it appears is a 'reshut' - a personal option), but whether one must!

- It sounds from this Gemara that there is some latitude as to whether one can (or should¹²) make a Shehechyanu, if one personally feels the simcha.

25. ילדה אשתו זכר מברך: הטוב והמטיב, וגם היא צריכה לברך כן. הגה: ואם מתה אשתו צלידתה, מצרכ: שהחיינו, דהא ליכא טענה לאחרני. וכן אם מת האב קודם שילדתו, היא מצרכת שהחיינו. ויש שכתבו שנהגו להקל בצרכה זו, שאינה חובה אלא רשות, ומזה נתפשט שרבים מקילים צאלו הצרכות

ושלחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רכג סעיף א

The Shulchan Aruch rules that a husband and wife should make Hatov Vehemetiv on the birth of a boy. If, God forbid, the father or mother had died, the surviving parent should make Shehechyanu. The Rema adds that the custom was become to be lenient and not make berachot in some of these cases, since it was 'only' a reshut.

26. (ז) בברכה זו - פי' בצרכת שהחיינו. מפני שהיא רק רשות [שעיקר צרכת שהחיינו נתקן על דבר הצא מזמן לזמן כמובנים וכדומה]. ומזה נתפשט שרבים מקילים בכל הצרכות כיוצא באלו. אצל אינו נכון דמאי דאיתמר בגמרא שהיא רשות איתמר

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רכג סעיף א

The Mishna Berura quotes the Magen Avraham that this attitude is an error! Reshut does not mean 'optional' and where the Gemara says it should be made (although is not obligatory), this should be done.

27. דכספק נמי אסור לזכר משום ספק צרכה לצטלה פן יהא עובר על לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (שמות כ"ז). אצל לפע"ד נראה דאיכא לחלק בין צרכת שהחיינו לשאר צרכות. דצרכת שהחיינו שצאה על שמחת לבו של אדם יכול לזכר אף על פי שאינו ודאי דחייב לזכר, דאינו עובר על לא תשא אם הוא שמח ומזכר לו יתעלה על שהחיינו וקיימו עד הזמן הזה

ב"ח אורח חיים סימן כט ד"ה וראיתי כתוב

The normal rule with berachot is 'if in doubt, leave it out' - safek berachot lehakel. The risk of taking God's Name in vain¹³ is sufficient reason for omitting the beracha. However, the Bach rules that this does NOT apply to Shehechyanu. Since that beracha is dependant on one's personal simcha, if one is indeed happy about the situation, one can make the Shehechyanu even if it is not clear that there is an obligation to do so.

11. Rashi explains this to mean that he said Shehechyanu even when he saw one gourd in the new season.

12. 'Reshut' does not mean that something is purely optional. Ma'ariv is originally described as a 'reshut', meaning that there are situations in which it was not required, but not that one can ignore it. The Rishonim debate the definition of 'reshut' in this case of Shehechyanu - see Sefer Eshkol Hilchot Birkot Hoda'a end of #23, Shu't Rashba 1:145 and 150. Rav Osher Weiss analyses these and others in his essay (see below).

13. The Rambam rules that this would be a Torah prohibition and the Sefardi poskim follow that position. The Ashkenazim follow the psak of Tosafot that the prohibition would be Rabbinic since one is not using God's name in a frivolous manner but making a beracha, albeit inappropriately.

- This is not however the position of the Beit Yosef, nor of many Acharonim who reject the Bach as a minority opinion¹⁴.

28. ... וע' בשו"ת חת"ס (חאו"ח סי' נה) שהביא מ"ש הב"ח (סי' כט) דמספק מברכינן שהחיינו. והעיר מתשו' הרשב"א (סי' רמה) דמשמע דלא כהב"ח. והביא ד' הא"ר (סי' כב) שהוכיח מברכות (ס) כד' הב"ח. וכתב, והנלע"ד דמ"ש חז"ל בר' שהחיינו רשות (עירובין מ:) אינו רשות לברך ברכה לבטלה! ... ויש דברים שאפילו יאמר אני נהנה מזה בטלה דעתו אצל כל אדם ואסור לו לברך. ויש דברים כגון קרא חדתא שתלוי בדעת כל אדם אם נהנה מברך, ולא בטלה דעתו. ואם לאו לא יברך, והיינו רשות. ומ"מ מי שידע בעצמו שנהנה אינו רשות אלא חובה, ואם אינו מברך הוא חוטא. ומ"מ לדינא נראה דהעיקר הוא שגם בברכת שהחיינו נקטינן שאין לברך מספק מחשש ברכה שאינה צריכה.

שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן נ

Shehechyanu is a tricky beracha. Some people get great simcha from certain things but their feelings are considered 'abnormal' - batla da'atan - and no beracha is allowed. In other areas it is normal for there to be a range of emotions and those people who feel simcha may make the beracha. In yet other areas, the halacha considers this to be an objective simcha, and there is an obligation to make the beracha, even if you don't feel it!¹⁵ Rav Ovadia rules that¹⁶, since there is a debate about whether one can follow the Bach, in practice one should NOT make the Shehechyanu where in doubt¹⁷.

E3] SHEHECHIYANU COVERS HATOV VEHAMETIV

29. ועוד נ"ל יותר דאפילו לדעת הפוסקים דיוכל לברך הטוב והמטיב, אפ"ה אי צריך שהחיינו לא הוי לבטלה. דזכרת שהחיינו הונחה על שמחה של עלמו שיש לו מאיזה דבר שמוטע טובה שנוגע לו ... וזכרת הטוב דוקא אם השמחה הוא ביותר שיש זזה גם טובה לאחרים. והנה בכלל מאתים מנה! ובלא"ה הלא יש איזה פוסקים דס"ל דהיכא שצריך לברך זכרת הטוב צריך גם לברך שהחיינו. ונהי דאנן לא ס"ל לכתחלה להורות כן מ"מ לבטלה לא מיקרי.

ביאור הלכה סימן רכג סעיף ה ד"ה שהיא טובה

The Biur Halacha rules that in a situation where one knows that there should be a beracha, but is in doubt as to whether one should say Shehechyanu or Hatov Vehemetiv, one should say Shehechyanu. This is a more inclusive beracha and will cover the potential obligation of saying Hatov Vehemetiv.

F] HAGOMEL?

- Bircat HaGomel was instituted in 4 specific cases - crossing a desert, crossing the sea, release from prison and recovery from serious illness.
- Those who have been infected with COVID and in danger of serious illness and then recover, can certainly say Hagomel.
- Vaccination in order to avoid the illness, does not fit into these halachic categories and one could not say HaGomel with Shem U'Malchut¹⁸.

G] PRECEDENT AND MINHAG

30. ויען בברכת שהחיינו רבו כמו רבו דעות שונות סברות עצמם שאין להם על מה שיסמוכו בש"ס והיכי דלא נהיג לא נהיג, והיכי דנהיג נהיג

שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן נה

The Chatam Sofer observes that many justifications have been made for saying Shehechyanu, some of which have little basis in Shas! He concludes that we should follow the established minhag and only make a beracha when there is communal precedent to do so.

- There have been many devastating pandemics and diseases in the past and we do not see that the poskim of the time suggested making a beracha when they were over, or vaccines were developed.

14. The Bach himself rules stringently (O.C. 432) in the case of saying Shehechyanu on destroying chametz and does not permit saying Shehechyanu due to the doubt.

15. This three-part division is found in Shu't Chatam Sofer 1:55 (see also below).

16. Rav Ovadia is following the Sefardi mesora which is generally more machmir on the the issue of beracha levatala. Nevertheless, many Ashkenazi poskim also take a stringent position on this. This is also the psak of R. Osher Weiss.

17. Rav Rimon rules that, in our situation, since there are other factors to indicate that a beracha should be made, one may rely on the Bach. There are also undoubtedly meta-halachic factors at play, with some poskim more inclined to permit a beracha out of a sense of Ahava to connect with God, and others more inclined to prohibit it out of a sense of Yira, in case one takes God's name in vain. Rav Yoel Bin Nun has a very strong position on this and takes the view that there is a hashkafic imperative in the verse (Devarim 10:20) ואתה יְאֻלְהִיךָ תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וְבוֹ תִדְבֹק וּבְשֵׁמוֹ תִשָּׁבַע. This focuses not only on the Yirat Hashem but the Devekut to God by making berachot in his name where possible. This leads Rav Bin Nun to take a more expansive attitude towards making berachot. It manifests in his halachic positions on Birkat Hamazon, making Hatov Vehemetiv, making berachot on people he has not seen for 30 days, and on making other berachot that are seldom heard, such as גבול אלמנה and new yishuvim in Israel.

18. I have seen a suggestion that those working on the front lines in health care who have been very exposed to infection should say Hagomel without Shem U'Malchut when they receive the vaccine.

H] RULINGS OF CONTEMPORARY POSKIM

H1] RAV YOSEF TZVI RIMON

Rav Rimon¹⁹ gives three options²⁰:

- One may say Hatov Vehemetiv with the intention that the beracha is not simply on the personal relief at receiving the vaccination but on the good news for the world at large. Although this beracha could have been made on hearing the news of the release of the vaccine²¹, it can be delayed and connected to receiving the vaccine²².
- It is preferable to make Shehechyanu with the intention for the personal benefit of the vaccine, provided this gives the person simcha. This would have to be done at the time of the vaccine²³.
- One may chose not to make a beracha but to say only the Yehi Ratzon on receiving medical treatment.

In ALL cases, Rav Rimon rules that one should say:

(i) The tefilla on receiving medical treatment. He gives the following nusach:

31. יהי רצון מלפניך ה' אלהי, שיהא עסק זה לי ולכל בית ישראל ולכל בריותיך לרפואה שלמה ולמיגור המגפה. כי א-ל מלך רופא נאמן ורחמן אתה.

(ii) Mizmor LeToda (Tehillim 100).

(iii) Mizmor Shir Chanukat HaBayit LeDavid (Tehillim 30) OR Nishmat.

- Rav Rimon also highlights that our kavana when receiving the vaccine should not merely be on the medical advances be'H, but also (a) to deepen our Emunah and appreciation that God runs the world and we depend so deeply on His chesed and rachamim; and (b) to appreciate and give thanks for the global cooperation of the human race in reaching this point.

H2] RAV SHLOMO AVINER

Rav Shlomo Aviner rules²⁴ that one should NOT recite any beracha on receiving the vaccine. His reasoning is as follows:

- There is no precedent or minhag to say a beracha on the end of a pandemic or new vaccine. When in doubt in hilchot berachot, we follow minhag.
- We do not make a beracha on every instance of good news. The lines are blurred and we do not make berachot when in doubt.
- We do not normally make a beracha on something good which comes out of something bad²⁵. He notes however that sometimes we do make a beracha in this situation, such as buying new glasses or a gun for self-defence!
- One should say the tefilla on refuah without Shem U'Malchut²⁶.
- If one wants to say Shehechyanu on the vaccine, one should wear a new piece of clothing or take a new fruit²⁷ and make the beracha on both.

19. <https://www.sulamot.org/%D7%A9%D7%94%D7%97%D7%99%D7%99%D7%A0%D7%95-%D7%90%D7%95-%D7%94%D7%98%D7%95%D7%91-%D7%95%D7%94%D7%9E%D7%99%D7%98%D7%99%D7%91-%D7%A2%D7%9C-%D7%97%D7%99%D7%A1%D7%95%D7%9F-%D7%A7%D7%95%D7%A8%D7%95%D7%A0/>

20. In an earlier teshuva, Rav Rimon also raises other issues, including: (i) whether one can say these berachot on a non-tangible benefit, although he rules that a vaccine is considered tangible.

21. This is also the minhag for Shehechyanu. Even though the halacha states that one makes Shehechyanu on seeing the new fruit in season or on buying the new clothes, the custom is to make it on eating the new fruit and on wearing the new clothes.

22. In an earlier teshuva Rav Rimon also raises the issue that there may be side effects for the individuals, so it may be preferable to say the beracha on hearing the news of the availability and not when you receive it.

23. Rav Rimon does not specify the first or second vaccine shot. Rav Schachter made a beracha on the first shot - see below. This could be parallel to the case of rains after a drought where one makes the beracha after the first serious rain, not when all the rains have fallen. If one did not make the beracha for the first shot, there seems no reason not to do it for the second, especially since this gives much more protection and many people will have greater simcha and relief that they were able to receive both shots. I have seen a suggestion that the beracha should be made only later, when we know if the vaccine will be safe and effective. This does not seem to be a good solution. First, it is not clear if this will known definitively at a specific time. Furthermore, as show above, we do make a beracha on what we hope will be good, even if there is a risk that it will not turn out that way.

24. <https://www.kipa.co.il/%D7%99%D7%94%D7%93%D7%95%D7%AA/%D7%94%D7%9C%D7%9B%D7%94/1104039-%D7%A6%D7%A8%D7%99%D7%9A-%D7%9C%D7%91%D7%A8%D7%9A-%D7%A9%D7%94%D7%97%D7%99%D7%99%D7%A0%D7%95-%D7%A2%D7%9C-%D7%97%D7%99%D7%A1%D7%95%D7%9F-%D7%A0%D7%92%D7%93-%D7%A7%D7%95%D7%A8%D7%95%D7%A0%D7%94>

25. He quotes Rav Zilberstein who rules that a woman may NOT make a Shehechyanu on receiving a get, or a prisoner on leaving jail.

26. He points out that blood is not normally drawn in giving the injection so there is no comparison to the case in the Gemara of blood-letting.

27. This solution is often used to justify a Shehechyanu in an otherwise unclear situations and is what we do on second night Rosh Hashana. One wonders however whether 'Brisker angst' may have gone too far when some poskim recommend to have a new fruit present when making a Shehechyanu on a new baby girl! Rav Maimon was called on to make the official Shehechyanu on the Declaration of Independence of the State of Israel on 14 May 1948. The story goes that when one of the delegates challenged him afterwards on how he could make a beracha with Shem U'Malchut, he said 'It's ok, I'm wearing a new jacket!'.

H3] RAV OSHER WEISS

Rav Osher Weiss rules²⁸ that one should NOT make a beracha on receiving the vaccine.

- He points out that the minhag is not to make the beracha even on moments of great simcha such as marrying off a child, even though this is a far greater joy than eating a new fruit!
- Many poskim rule that one should not make Shehechyanu at a brit due to the pain²⁹ suffered by the child. If this is true of a periodic obligatory mitzva, when Shehechyanu is normally an obligation, all the more so for a 'reshut'. The vaccine may be very positive in the long term, but is painful (at the time and in the following days) in the short term.
- He also recommends wearing a new piece of clothing if one wishes to make the beracha, and adds that whenever he brings out a new sefer and wishes to make Shehechyanu, he buys a new pair of tzitzit and makes the beracha on both!

H4] RAV HERSCHEL SCHACHTER

- Rav Schachter recited Hatov Vehemetiv on receiving the first shot and ruled that it can be said due to the common good enjoyed.

H5] RAV MORDECHAI WILLIG

- Rav Willig rules that one may say Shehechyanu but it is preferable not to, but to say the Yehi Ratzon for healing.

I] OTHER SUGGESTED TEFILLOT ON RECEIVING THE VACCINE

- A number of other tefillot have been suggested on receiving the vaccine.

מוֹדִים אֲנִיחֵנו לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר. בּוֹרֵא רַפּוּאוֹת. שֵׁאתָה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לְאָנוּשׁ בִּינָה לְמִצָּא וּלְהַמְצִיא חֶסֶד לְמַגֵּפָה. יְהִי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ שֶׁחֶסֶד הַזֶּה יִמְנַע אֶת הַתַּפְשָׁטוֹת הַמְגַּפָּה וְיַצִּיל חַיִּים שֶׁל אֲלֵפֵי רַבּוֹת בְּעוֹלָם כָּלוּ.

Tefilla written by R. Shmuel Eliyahu

מוֹדִים אֲנִיחֵנו לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָּל בָּשָׂר. בּוֹרֵא רַפּוּאוֹת. שֵׁאתָה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לְאָנוּשׁ בִּינָה לְמִצָּא וּלְהַמְצִיא חֶסֶד לְמַגֵּפָה. יְהִי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ שֶׁחֶסֶד הַזֶּה יִמְנַע אֶת הַתַּפְשָׁטוֹת הַמְגַּפָּה וְיַצִּיל חַיִּים שֶׁל אֲלֵפֵי רַבּוֹת בְּעוֹלָם כָּלוּ. אֲנָא ה' שְׁלַח רַפּוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל חוּלֵי עַמּוֹךְ. הַצִּילֵנוּ מִכָּל תּוֹפְעוֹת הַלְוָאִי, רַפְּאוּנוּ ה' וְנִרְפָּא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִשְׁעָה כִּי תִהְיֶה אֲתָה. וְהַעֲלֵה אֲרוּכָה וּמְרַפָּא לְכָל תַּחְלוּאֵינוּ. וּלְכָל מַכְאוּבֵינוּ וּלְכָל מַפְתֵינוּ. כִּי אֵל רַפּוּא רַחֲמָנוּ וְנִצְמָנוּ אֲתָה. יְהִי לְרָצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ. ה' צוּרֵי וְגֹאֲלֵי.

- One should also find one's own words to express thanks and tefilla to God on this special occasion. Personal prayer is the fundamental mitzva of tefilla - avoda shebalev.

28. <https://www.yutorah.org/download.cfm?materialID=550251>

29. Rav Weiss distinguishes this from the case of someone who inherits money on the death of a close relative, where the halacha requires both Dayan Haemet and Shehechyanu. There, the two berachot are on different issues.